

MARSI FERENC RAJZA.

ÚJ MŰVEK.

Zichy-Album. (Zichy Mihály élete és művei. A művész legkitünőbb alkotásai-ból negyven kép Budapest, 1898. Az *Athenaeum* kiadása. Ára 45 frt.) A franciák egyik legszellemesebb kritikusa: Gautier Teofil már az ötvenes években monstre de génie-nek nevezte Zichy Mihályt. Valóban csodaszerű lángelme ez a magyar művész, ki távol hazájától most ünnepeli születésének hetvenedik évfordulóját s kinek tiszteletére az *Athenaeum* pazarfényű albumot állít össze százakra és százakra menő szebbnél szebb alkotásaiból.

Századunk mesterei közül alig van egy is, ki vele a tehetség fényét, sokoldalúságát és termékenységét illetőleg versenyezhetne. Szellemének oly hatalmas lendülete van, hogy pályájának irányát kiszámítani, megjelölni a lehetetlenséggel határos. A drámai, az érzelmes, a humoros és a satirikus ábrázolás egyaránt hatalmában van. Olykor a mindennapi életből fest végtelenül bájos jeleneteket; majd megdöbbentő merészséggel a zsarnokok felett suhogtatja ostorát vagy a földi hivalkodást teszi nevetségessé, majd ismét az eszmény tiszta magaslatába emelkedik s mindnyájunkat csodálkozásba ejt szárnyalásával. Ha valakiről el lehet mondani, hogy föltétlen hatalommal uralkodik az eléje tett vászon vagy papírlap felett: ugy bizonyára a mi Zichynk az.

Végig tekintek műveinek hosszú sorozatán s nem tudom megmondani: miben találok nagyobbak, hatalmasabbnak. Akkor erősebb, megragadóbb-e, ha érzelmeinket és képzelődésünket foglalkoztatja vagy ha értelmükre apellál? A női szépség s a szerelem hatalmának dicsőítésében nagyobb-e vagy akkor, ha a föld hatalmas urai felett mond lesújtó ítéletet s valamely mélyebben fekvő eszme megtestesítésére vállalkozik? Saját fantáziájának magas repülését csodáljam vagy azt a bámulatos készséget, mellyel mint illusztrátor egyes nagy költők gondolat- és érzületvilágába beilleszkedik? Zichy minden téren ritka tüneménye a modern műtörténelemnek.

Az életrajzíró, a művészeti anthológia szerkesztője igen könnyen zavarba jöhet: melyik irányú működésére helyezze tehetségének súlypontját, s ha szemelvényt ad munkáiból, honnan merítsen többet vagy kevesebbet? Az anyag annyira gazdag és változatos, hogy attól kell rettegnie, nem hagy-e figyelmen kívül valamit, ami e kivételes lángelme megítélésénél és méltatásánál lényeges.

Az előttem fekvő díszmű összeállítója tudással és ízléssel végezte földadatát. Negyven fénymetszetű lapon a mester tehetségének minden oldalát megvilágítja, s bemutat közben olyan rajzokat is, melyek, mint a walesi

herceg vadászatairól készített illusztrációk, eredetileg nem voltak a nagy közönségnek szánva. Szerfelett érdekes, nagybecsű galleria az, melyet Zichy munkáiból közkinccsé tesz ez a pazar kiállítású szép album. A gyűjteményben a tivornya és szerelmi kéj mámorából fejlődő jelenetek, a zsidók üldöztetésének korából vett megrendítő mozzanatok; az autodafé; az égető társadalmi kérdéseket megvilágító nagy kompozíciók; a modern családi élet sebeire mutató szírciklus; a korjellemező Tivornya; a bámulatos gyöngédségű Raphael-kép; kedvesebb-nél-kedvesebb szimbolikus és genre-képek, végül a Lermontoff, Byron és Madách műveihez készített eszmedús illusztrációk tesznek tanuságot Zichy Mihály tehetségének csodálatot keltő sokoldalúságáról.

Szeretném egyenkint jellemezni ezeket a rajzokat, de külön tanulmányokat kellene írnom róluk, ha rá akarnék mutatni minden jelességükre. Mert a *tehetség* és *tudás* csaknem egyenlő fokon nyilatkozik meg Zichy műveiben. Bármily eszközöket ragadjon meg érzelmeinek, gondolatainak kifejezésére, mindenkor *eredeti* s bámulatos könnyedséggel tud érvényesülni. Vízfestései, kréta- és tollrajzai egyaránt a mester kezére vallanak, s annak, ki a Zichy-album változatos lapjait még nem látta, nem lehet fogalma Zichy nagyságáról.

Az *Athenaeum* elismerést érdemel, mert a mestert teljes valójában az általa közre adott díszmű mutatja be először a magyar közönségnek. Ha Zichy hatalmas szelleméhez közelébb férközhetünk, azt e gazdag tartalmú és páratlan díszű albumnak köszönhetjük.

Sz. T.

Az uralkodóház díszhintői. Historische und moderne Wagen des allerhöchsten Hofes címe a díszműnek, amely 20 heliogravürben, klasszikus példákban mutatja be a stílfejlődést 1700 óta, különösen luksushintók konstruálását és díszítését illetőleg. E mű iránt nemcsak díszkocsik gyártói lehetnek legnagyobb érdeklődéssel, hanem mindenki, aki a lefolyt két évszáz

iparművészeti fejlődését tanulmányozza. Hatodik Károly császár (III. Károly király) koronázó kocsija, melyben 1703-ban Bécsbe bevonult, még teljes virágzásában tünteti fel a későrenaissance buja gazdagságát. Két négyüléssel hintó a barokk-korszak hatását tünteti fel, míg Mária Terézia királynőnk karuszelkocsija igazi típusa a „copfkorszak” termékének. Ami az Angerer fényképei után készült művet még becsesebbé teszi, az az, hogy a nagy méretekben bemutatott kocsikat kisebb méretű képekben is bemutatja, de e kisebb képeken a kocsik teljes felszereléssel, befogva és szolgaszeméllyezettel vannak feltüntetve. Igen tanulságos, korhű képek ezek.

*

Der moderne Stil, képes, füzetes vállalat, összeállítja és kiadja Julius Hoffmann. Stuttgart. Ára füzetenként 1 márka. A teljes mű 15 füzetből fog állni. Emlékeztet ugyanannak a cégnek már megszűnt Bilderschatz című kiadványára avval a különbséggel, hogy a most megjelenő munka csupán modern irányú szemelvényeket közöl és pedig a Revue des Arts Décoratifs, Magazine of Arts, Artist, Studio Art Journal, Art et Décoration, stb. című folyóiratokból — jó ízléssel válogatván a kiválóbb dolgokat. Minden füzet nyolc fénynyomású lapot tartalmaz 4–8 ábrával.

*

Neue Formen, dekorative Entwürfe für die Praxis von Otto Eckmann. — Berlin, Spielhagen M. kiadása. Negyven lap. Ára 48 márka. Ennek a műnek első, tíz lapos sorozata most jelent meg s alig csalódunk, ha azt állítjuk, hogy nem felelt meg a hozzá fűzött várakozásoknak. A mint a mű címe is elárulja, az új díszítő irány egyik megnyilatkozásával van dolgunk s a szerzőjét honfitársai az új iskola legbuzgóbb előharcosának tartják. Művéhez irt előszavában Eckmann — elég jellemzően — kijelenti, hogy terveit nem vette régi mesterek munkáiból, de nem is lopta (!) élő

művészeketől s mint oly sok más, ő is az ős természetet vallja egyedüli mesterének és kincsestárának, a melyből merít. A közölt s részben színesen reprodukált munkák jobbára a díszítő festészet köréből valók. Fali díszítések, frízek, medaillonok, bordürek stb., a melyek bizarrságuk, pongyola rajzuk és bántó színezésük miatt nem igen alkalmasak arra, hogy az új iskola táborát szaporítsák. Eckmannnt ujabban a berlini iparművészeti iskola tanárává nevezték ki s a jövő fogja megmutatni, hogy mint tanár mennyiben igazolja a működéséhez fűzött reményeket.

Ein malerisches Bürger Heim.

25 Entwürfe von Hermann Werle. Koch A. kiadása. Stuttgart. 30 lap. Ára 48 márka. Az a rokonszenves fogadtatás, a melyre szerzőnek régebben megjelent „Das vornehme deutsche Haus“ című műve talált, arra indította, hogy a polgári osztály igényeinek és anyagi képességének megfelelő *olcsóbb* lakásberendezéseket is tervezzen. A mi az előttünk fekvő művet egyéb bútormintalapoktól előnyösen megkülönbözteti, az a fa anyagának észszerű feldolgozása, a helyes méreteknek és a szilárd szerkezetnek az alkalmazása. Werle szakít a hagyományos

históriai stílus-fajokkal, a kőarkitektúra formáival és lehetőleg mellőzi a faragványos díszítéseket. Butorai ennek dacára elég művészi hatással bírnak, a mit főleg a különböző fanemeknek az alkalmazásával és a sík felületeknek megfelelő díszítésével ér el. Művét jó lélekkel ajánlhatjuk butorasztalosainknak. Nem azért, hogy az ábrázolt mintákat szolgálilag utánnozzák, hanem hogy próbálkozzanak abban a szellemben hasonlókat csinálni. Jobb izlésű közönségünk bizonyára szívesebben venné azokat, mint az elcsépeelt bécsi minták után készülteteket.

Ideen für textiles Musterzeichnen.

Entworfen von H. Friling. Berlin, Hessling B. kiadása. 24 fénynyomású lap. Ára 48 márka. Bár e mű címe csak szövőipari mintákat ígér, tartalmát használhatni fogják mindazok, a kik sík-képményekkel foglalkoznak. Friling föltétlen híve a díszítő művészet modern irányzatának s munkáin szembeötlő a befolyás, a melyet Crane, Fraipont és főleg Grasset reá gyakoroltak. Tervezetein mindamellettközbe-közbe megcsillan egy-egy eredeti gondolat, a melynek mindig megtalálja a maga izléses formáját

MAGYAR DÍSZÍTMÉNY.

Tervezte Hollós Károly.